

www.nfunorge.org

Youngstorget 2A, 0181 Oslo
Postboks 8954 Youngstorget, 0028 Oslo
Telefon: 22 39 60 50
E-post: post@nfunorge.org
www.facebook.com/NFUorge
Org.nr: NO 943 260 672 mva

Kommunaldepartementet
Helse- og omsorgsdepartementet
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet

P: 497
Oslo, 31.5.12.

Angående prosjekt om samlokaliserte kommunale boliger og bofellesskap

Fafo gjennomfører for tiden et prosjektet som benevnes:

”Samlokaliserte kommunale boliger og bofellesskap - En analyse av prosesser og erfaringer i kommunene.”

Etter det første møte i referansegruppen hvor NFU er representert gjennom SAFO, tillater jeg meg på vegne av NFU å påpeke visse forhold knyttet til prosjektet.

Angående prosjektskissen fra Fafo.

I følge tilsendt prosjektskisse fra Fafo, datert den 15.02.2012, synes prosjektets problemstilling å være:

- Hvilke faktorer er avgjørende for kommuners beslutninger om å etablere samlokaliserte boliger og bofellesskap, og
- hvilke erfaringer har kommunene med denne type tilbud i forhold til kvalitet og ressurs-bruk?

Den overordnede problemstillingen er utvilsomt interessant. Kjenner en årsakene til kommunenes satsing på samlokaliserte boliger og bofellesskap, vil det kunne være enklere å etablere gode styringsmodeller på feltet. Etter å ha lest prosjektskissen og fått informasjon på referansegruppemøtet, er det etter min mening grunn til å rette flere spørsmål med prosjektets utforming:

1. En del bakgrunnsinformasjon synes å være identisk med innsamlet informasjon fra Husbanken over hvilke prosjekter som er støttet via investeringstilskuddet for sykehjem og omsorgsboliger. En svakhet med disse registreringene er at Husbanken kun har informasjon om prosjektets størrelser, ikke om prosjektet inngår som en del av andre prosjekter. Skal en si noe om omfanget av institusjonsbygging eller utbredelsen av omsorgsgettoer, bør en sikre informasjon om prosjektet inngår i et nabolag bestående av ordinære bygg eller inngår i et område av andre bofellesskap og sykehjem. Heller ikke de store sentralinstitusjonene under HVPU hadde samtlige institusjonsbeboerne samlet under samme tak. NFU er kjent med flere prosjekter som er plassert sammen med eksisterende omsorgsboliger og sykehjem, slik at relativt små prosjekter inngår i et sammenhengende område hvor antallet beboere kommer opp mot størrelsen på de minste sentralinstitusjonene under HVPU. I disse dager er f.eks. en

omsorgsbolig for seks personer i Hogganvik under oppføring. Boligen er finansiert med Husbankens investeringstilskudd for omsorgsboliger og sykehjem. I seg selv er prosjektet lite oppsiktsvekkende. Men «prosjektet» er i landsbyen Hogganvik, en del av Camphill. Utenom landsbyen har Hogganvik bare 17 beboere. På 1980-tallet hadde landsbyen Hogganvik størrelsesbegrensning. Det var uheldig med en stor ansamling av mennesker med utviklingshemning i ei bygd med kun 34 fastboende utenom landsbyen. I dag er det 17 fastboende utenom landsbyen. Husbanken finansierer utbygginger som ikke ble tillatt under HVPU. Mange flere eksempler kan nevnes.

2. Når data presenteres, er prosjektet enheten og referansen. Dette gir et litt uinteressant bilde som kan være villedende for lesere som ikke er vant med å lese statistikk. Leilighet er en mer naturlig enhet og referanse. Et lite eksempel på forskjellen. Hvis vi har 10 prosjekter, ett på 90 leiligheter og 9 på 1 leilighet, så blir 90% av prosjektene innenfor nasjonale politiske målsetninger, men kun 10% av leilighetene er innen denne grensen. Det største prosjektet som er innvilget investeringstilskudd og beregnet på mennesker med utviklingshemning er på 86 leiligheter. Bruken av referanse synes tendensiøs.

3. For å forstå hvorfor kommunene velger å etablere kommunale bofellesskap, er det like viktig å forstå hvorfor kommunen ikke satser på privat utbygging og hvorfor kommunen ikke satser på ordinære leiligheter. Ingen av disse forholdene inngår i prosjektet.

4. Det er høyst uklart om prosjektet skal kartlegge vurderinger av bygg, tjenester eller begge deler. Intervjumalene tar ikke høyde for å skille bygg fra tjenester.

5. Det som finnes av litteratur på feltet, mer enn tyder på at brukervurderinger i form av intervju og spørreskjema er en svært uegnet metode overfor angjeldende eller pårørende. Responsene synes å være uavhengig av objektive mål som bruken av psykotrop medikasjon (ca. 40% av voksne med utviklingshemning gis medisiner mot psykiske lidelser. Det finnes ingen medisinske begrunnelser for den omfattende medisineringen. Ingen fagfolk er i tvil om at det dreier seg om en massiv medikasjon mot mistrivsel og uheldige livsforhold. Internasjonale studier viser at atferden til beboerne ikke forklarer variasjonen av medikament bruk. Personalets holdning til medikasjon er eneste signifikante). Bruken av tvang og makt, samt utagerende atferd er andre objektive forhold hvor utbredelsen ikke står i forhold til responsen fra brukerundersøkelser. Ett av problemene med brukerundersøkelser er trolig at referansene til respondenten er uklare og ukjente. Det kan nevnes at ca. 75% av pårørende var motstandere av ansvarsreformen, før reformen ble gjennomført. Etter reformen var 75% av pårørende tilhengere av reformen. Prosjektet benytter i stort grad brukerundersøkelser og har overhode ikke tatt hensyn til de metodiske utfordringene.

6. Utforming av bofellesskap er svært avgjørende for institusjonspreget. Føringerne med hensyn til utforming av bofellesskap synes å være glemt av Husbanken og mange kommuner. Det er vanskelig å finne disse aspektene i prosjektskissen. Heller ikke på referansegruppemøtet ble slike forhold nevnt. Det er f.eks. svært avgjørende om beboerne har egen inngang eller om de ikke har det. Det er svært avgjørende om det er dedikerte egne personalrom eller om det ikke er det.

7. I kommunale dokumenter finner en ofte svaret på prosjektets målsetninger. Sakset fra side 41 i rådmannen i Narvik sitt grunnlag for øk.plan 2012 – 2015 (<https://www.narvik.kommune.no/innsyn6/wfdocument.aspx?journalpostid=2011021596&do>

[kid=222000&versjon=1&variant=P&ct=RA-PDF](#)), finner en f.eks. «UH-tjenesten er stor og geografisk spredd, og dette er ikke hensiktsmessig i fremtiden. I fremtiden må det ikke bygges små enheter som krever store ressurser. Det må bygges boliger som eksempelvis Villaveien 24 for å oppnå stordriftsfordeler.

Området rundt Furugården dagsenter er aktuell til utbygging. Her kan Kongleveien 3a bygges ut med flere leiligheter. Bygget kan også bygges i tilknytning til Furugården dagsenter. Furugården dagsenter kan inneholde leiligheter i underetasjen og beholde driften av dagtilbudet for utviklingshemmede i hovedetasjen. En slik organisering vil gi stordriftsfordeler i form av økonomiske ressurser og kompetanse».

Tilsvarende vil en finne i flere dokumenter. Det er vanskelig å se at det finnes bedre kilder enn kommunale dokumenter. Det er uforståelig at dokumentene ikke benyttes som kilde.

8. Prosjektet legger i stor grad veiledere fra Husbanken til grunn for å angi statlige føringer. Veiledere er svake kilder og kritiske spørsmål kan rettes mot både veiledere og Husbankens praksis. Det er uforståelig at prosjektet ikke benytter stortinget og stortingets kildegrunnlag for nasjonale føringer i politikken overfor mennesker med utviklingshemning.

9. Presentasjonen under referansegruppemøtet var i stor grad normativ. Prosjektet egner seg ikke til å trekke normative utsagn. Skal en sikre seg målsetningen om normalisering, blir det absurd å starte med spesielle boformer hvor en samler mennesker med utviklingshemning.

Prosjektet er påbegynt og skal ferdigstilles i løpet av kort tid. Prosjektet vil kunne generere positive bidrag, men vi håper av vår innvendinger tas hensyn til og at faglige og metodiske svakheter forsøkes å rettes opp.

Med vennlig hilsen

Jens Petter Gitlesen (sign.)
Forbundsleder

Kopi: FAFO ved forskningsleder Inger Lise Skog Hansen